

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista

Pyydettyinä lausuntona Suomen syyttäjäyhdistys ry (myöhemmin SSY) esittää seuraavaa:

SSY toteaa toimenpide-ehdotuksen tavoin, että nykyisellä lainsäädännöllä ja resursseilla ruuhkat ja käsittelyajat ovat kasvaneet merkittävästi ja että rikosprosessin virtaviivaistamiselle on painava tarve. Asetetut tavoitteet ovat kannatettavia.

1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano

I TAVOITETILA

Rikosprosessi palveluna

SSY on samaa mieltä rikosprosessista palveluna.

SSY toteaa lisäksi, että nykyistä nopeampi sujuvampi rikosprosessi on mahdollista toteuttaa ihmis- ja pe-rusoikeuksien kärsimättä. Päinvastoin nopeampi ja sujuvampi prosessi parantaa niitä. Rikosasia valmistel- laan pääkäsittelykuntoon esitutkinnan aikana nykyistä selvästi paremmin. On hyvä, jos syyttäjä osallistuu nykyistä enemmän esitutkintayhteistyöhön. Syyttäjistä voitaneen myös tehdä tutkinnanjohtaja tai ainakin arvioida tätä vaihtoehtoa, mutta vain sillä edellytyksellä, että siihen riittävät resurssit taataan. Nykyisillä resursseilla se ei ole mahdollista. Jos tähän päädytään, henkilöstöhallinto tulee tehdä toimivaksi syyttäjä-laitoksen ja esitutkintaviranomaisten välillä. Toimiva ratkaisu saadaan myös, jos nykyinen resurssointi saadaan sille tasolle, mitä SSY on

aikaisemmissa mm. valtion budjettia koskevissa lausunnoissaan todennut (Syyttäjien määrää on nostettava vähintään 550:een, mutta todellinen tarve olisi 600 syyttäjää.) Tällöin syyttäjillä on aidosti mahdollisuus osallistua esitutkintayhteistyöhön. Nykyisellään se ei ole mahdollista. Tämän jälkimmäisen vaihtoehdon tulisi olla ensisijainen.

SSY kannattaa julkisasiamiesjärjestelmän avulla tehtyjä rikosprosesseja. Tätä mahdollisuutta ei pidä rajoittaa vain kyberrikoksiin, koska on muitakin rikoksia, jotka soveltuvat tähän prosessilajiin. Tällaisia ovat ainakin esimerkiksi ympäristörikokset ja eräät yleistä turvallisuutta vaarantavat rikokset. Yhteiskunta kehittyä muutenkin eikä ole tarpeellista etukäteen rajoittaa tätä prosessilajia, vaan pitää se joustavana valmiina käytettäväksi yllättävissä tilanteissa. On viime kädessä tuomioistuimen vastuulla varmistaa, että oikeudenmukainen oikeudenkäynti toteutuu.

Prosessilajin valinta

SSY pitää hyvinä tässä kappaleessa esitettyjä tavoitteita. SSY toteaa lisäksi, että vaikka asianosaisten asian-omaisuusautonomiassa prosessilajin valinnassa lisättäisiin, heillä ei pidä olla veto-oikeutta prosessilajin valinnassa, vaan viime kädessä syyttäjä ja tuomioistuin tekevät valinnan.

Rikosten seuraamusjärjestelmä - Vaikuttava ja oikeudenmukainen

SSY pitää hyvinä tässä kappaleessa esitettyjä tavoitteita.

Sähköisten työmenetelmien ja digitalisaation kehittämisen huomioiminen

SSY pitää hyvinä tässä kappaleessa esitettyjä tavoitteita. Mutta miten tämä toteutetaan käytännössä? AIPA-hanke on käytännössä epäonnistunut. Ollaanko valmiita tekemään uusi uudistus, ja millä rahoituksella ja millä aikataululla?

I. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Rikosprosessi palveluna

Nykytila: SSY on samaa mieltä nykytilanteesta.

SSY toteaa toisaalta, että vaikka asianosaisten tiedonsaannin parantaminen esitutkinnan aikana on lähtökohtaisesti kannatettavaa, se ei saa vaarantaa esitutkinnan tarkoituksen toteutumista. Liian aikaisin toteutettu ja liian laaja tiedonsaanti voi olla ongelmallista salassapitoa vaativissa rikosasioissa, erityisesti huumausainerikoksissa ja lähisuhdeväkivaltajutuissa. Tutkinnanjohtajalle ja syyttäjälle on siksi varattava mahdollisuus pitää asioita salassa tarpeen mukaan. Tämä on mahdollista tehdä, vaikka avoimuutta lisättäisiin.

Tavoite: SSY pitää tavoitetta lähtökohtaisesti kannatettavana.

SSY toteaa lisäksi seuraavan. Jos uudistukset onnistuvat, syyttäjien työaika vapautuu tehokkaaseen käyt-töön. Ensisijainen tavoite tulisi olla kuten edellä yllä todettu eli syyttäjien resurssointia parantamalla syyttäjä osallistuu esitutkintaan nykyistä huomattavasti aktiivisemmin muissa kuin yksinkertaisissa ja rutiinin-omaisissa rikosasioissa. Digitaalinen tietopankki on kannatettava. Toisaalta miten se saadaan käytännössä rakennettua, kun AIPA-hankekin epäonnistui? Onko tietoa tai näkemystä, millä tavalla, aikataululla ja rahoituksella uusi digitaalinen tietopankki rakennetaan?

TOIMENTPITEET ja SSY:n kommentit niihin

1. Kuten edellä.
2. Kuten edellä.
3. Kannatettava ehdotus.
4. Kannatettava ehdotus. Tämä täydentää jo nyt voimaan tuleva järjestelyä kuulemisten tallentamisesta käräjäoikeuksissa.
5. Kannatettava ehdotus. Syyteneuvottelun piiriin pitäisi kuitenkin saada kaikki oheisseuraamukset, sillä vanha viisaus kuuluu: "Mistään ei ole sovittu niin kauan, kuin kaikesta ei ole sovittu." Usein on käytännössä ongelmallista syyteneuvotella, kun syyttäjä ei voi pitää kaikkea syyteneuvottelun piirissä. Jos syyttäjien kykyyn ja asiantuntemukseen ei luoteta, voidaan toki säätää tuomioistui-melle mahdollisuus kontrolloida lopputulema vähän samaan tapaan kuin nyt rangaistusseuraamuksen osalta on säädetty.
6. Kannatettava ehdotus. Vaihtoehtoisesti tai lisäksi vastaavanlainen preklusiouhkainen kirjallinen lausunto voidaan säätää käräjäoikeustasolle. Silloin käräjäoikeus lausuttaisi asianosaisia ja tarvittaessa myös syyttäjää parhaaksi katsomistaan kysymyksistä hyvissä ajoin ennen pääkäsittelyn alkua.
7. Kannatettava ehdotus. Nimenomaan myös poliisin ja muiden esitutkintaviranomaisten määräämät sakot on voitava muuntaa vankeudeksi. Se, että poliisin ja muiden antamien sakkojen muuntorangaistuksista luovuttiin 2009, ei tosiasiallisesti tuonut säästöjä, vaan siirsi niitä rikosseuraa-muslaitokselta yksityisille toimijoille. Tällainen tapahtui erityisesti myymälänäpistyksissä, kun kaupat joutuivat lisäämään vartiointia. On valitettavan yleistä nykyisin, että myymälävaras repii juuri saamansa rangaistusmääräyksen poliisipartion edessä. Laajalle levinnyt välinpitämättömyys laista ja

jopa sen halveksiminen eivät koskaan voi tuoda säästöjä, vaan päinvastoin tuovat välillisiä kustannuksia monin verroin.

8. Kannatettava ehdotus. Jotta tällainen uudistus toimisi käytännössä, laillisuusvalvonnan linjauksia on kevennettävä vastaavasti.

9. Kannatettava ehdotus. Jo nykyisin syyttäjän työtä ohjataan valtakunnansyyttäjän ohjeistuksilla sekä syyttäjien ilmoitusvelvollisuudella, jos tietyn tyyppinen juttu tulee rivisyyttäjän hoidettavaksi. Siten myös sananvapaus- ja terrorismirikoksiin liittyvä syytemonopoli voidaan korvata rivisyyttäjän ilmoitusvelvollisuudella. Silloin valtakunnansyyttäjä voi ottaa asian hoitaakseen, jos katsoo siihen olevan tarvetta. Jo nyt on valittu ryhmä syyttäjiä, joita koulutetaan hoitamaan sota- ja terrorismirikoksia, minkä vuoksi osaamista kehittyi kaikille syyttäjälueille. Tätä osaamisryhmää, tiimiä johtaa valtiosyyttäjä, jolla on virkansa puolesta suora kontakti valtakunnansyyttäjään. Tieto kulkee, joten siksikään valtakunnansyyttäjän monopoli ei ole välttämätön.

Prosessilajin valinta

Nykytila: SSY on samaa mieltä nykytilanteesta.

Lisäksi SSY kiinnittää huomiota eri käräjäoikeuksissa oleviin eri käytäntöihin, joista osa mutkistaa ja pitkittää prosesseja tarpeettomasti. On esimerkiksi käräjäoikeuksia, joissa lainsäädännön asettamien vaatimusten lisäksi on asetettu omia lisävaatimuksia jutun hyväksymiselle kirjalliseen menettelyyn. Jos juttu on lopulta hyväksytty kirjalliseen menettelyyn, ja jos vastaaja ei passiivisuutensa tai elämönhallintansa menettämisen takia saa palautettua suostumustaan kirjalliseen menettelyyn, juttu viedään suulliseen käsittelyyn, johon vastaaja veloitetaan tulemaan henkilökohtaisesti paikalle. Jos vastaaja ei saa vietyä kirje-kuorta postilaatikkoon, miten hän saa itsensä tiettyinä päivinä tiettyyn paikkaan? Seurauksena hänet määrätään noudettavaksi seuraavaan istuntoon, ja hän saattaa viettää poliisin tiloissa jopa viisi vuorokautta.

On myös käräjäoikeuksia, joissa vastaaja veloitetaan olemaan henkilökohtaisesti paikalla, jos oikeudenkäynnissä esitetään henkilötodistelua, vaikka lain asettamana vaatimuksena ns. reskäsittelyyn on enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus.

Tällainen prosessuaalinen ”ylivarmistaminen” ei perustu lainsäädännön asettamaan vaatimukseen ja johtaa kohtuuttomiin lopputuloksiin jo muutenkin erittäin ruuhkaisessa tilanteessa. Onko mahdollista säätää pykälä, joka velvoittaisi tai ainakin kehottaisi syyttäjiä ja tuomioistuimia – ja miksei avustajiakin – valitsemaan eri vaihtoehdoista kevein mahdollinen menettely? Toki kaikille – ja aivan erityisesti tuomioistuimille – pitää jättää asiassa harkintavalta, mutta pykälä olisi lainsäätäjän voimakas tahdonilmaisu ja ainakin kaikkia osapuolia ohjaava.

SSY on samaa mieltä jatkokäsittelylupaa koskevista valituslupahakemuksista Korkeimpaan oikeuteen. Toisaalta ohivalituksen osalta riski asianosaisille on, ettei KKO myönnä valituslupaa, ja käräjäoikeuden tuomio jää lainvoimaiseksi. Vaati asianosaisilta rohkeutta jättää hovivaihe väliin. Vaikka 25-30 prosenttia valituslupahakemuksia koskee myöntämättä jätettyjä jatkokäsittelylupahakemuksia, on se osoitus hovioikeuden keskittymisestä omalta osaltaan karsimaan tarpeettomia käsittelyitä. Vastaavasti KKO voi linjata ja on myös jo linjannut jatkokäsittelyluvan edellytyksiä. Siten SSY ei näe näinkään suurta prosenttia kovin ongelmallisena.

Tavoite: SSY pitää ehdotettuja tavoitteita kannatettavina.

Lisäksi SSY pitää tärkeänä, ettei kenelläkään asianosaisella ole veto-oikeutta minkään prosessilajin valintaan. Niinhän valitettavasti on nykyisin syyteneuvottelussa.

Niin kuin edellä on tuotu esiin, hyppyvalituslupaan liittyy nykyisin riski hovioikeusvaiheen "menettämisestä". Pohdittavaksi voitaisiin ottaa järjestely, jossa asianosaiset voisivat silti mennä hovioikeuteen, jos KKO ei myönnä hyppyvalituslupaa. Toisaalta tällainen järjestely voisi tuoda mukanaan myös turhia vaiheita.

Vielä SSY kiinnittää huomiota hovioikeuksien haastamisiin tilanteissa, jossa rikosasian vastaaja on tuo-mittu rangaistukseen käräjäoikeudessa ja jossa hän valittaa hovioikeuteen. Jos hovioikeus myöntää jatko-käsittelyluvan, asiassa järjestetään pääkäsittely hovioikeudessa. Tähän pääkäsittelyyn vastaaja pitää erikseen haastaa. Valitettavasti aivan liian usein häntä ei tavoiteta eikä hän saa virallisesti tiedoksi pääkäsittelyyn ajankohtaa uhkineen, vaikka hänen avustajansa on tietoinen pääkäsittelystä ja saapuu paikalle. Yleensä tällaisen "tavoittamattomuuden" tarkoitus on vain välttää rangaistusta ja lykätä sen täytäntöönpanoa. Tämän vuoksi pitäisi säätää, että valittajalla tulee olla Suomessa prosessiosoite, joka on joko oma osoite tai hänen avustajansa osoite. Hovioikeus voisi toimittaa tähän osoitteeseen kaikki vastaajien kirjelmät ja lausumat sekä tarpeelliset lausuntopyynnöt, vastauspyynnöt ja kutsut pääkäsittelyyn. Olisi valittajan vas-tuulla olla yhteydessä avustajaansa, jos kerran on lähtenyt valittamaan hovioikeuteen. Silloin olisi myös vallittajan itsensä intressissä olla avustajaansa yhteydessä. Asianajajat ja lupalakimiehet muodostavat luotetun instituution, joka voi toimia vastaajaa sitovana prosessiosoitteena.

TOIMENPITEET:

10. Kannatettava ehdotus.
11. Kannatettava ehdotus.
12. Kannatettava ehdotus.

SSY toteaa lisäksi, että monen juristin hellimä kontradiktorisen periaatteen vaatimus täyttyy jo sillä, että vastaajalle annetaan mahdollisuus esittää asiansa ja todisteita sen tueksi. Monesti vastaaja ei tätä halua tehdä eikä saapua paikalle, koska tietää tehneensä väärin ja kokee oikeuden-käynnin itsessäänkin ahdistavaksi. Poissaolokäsittelyn soveltamisalan laajentamista voisi tukea se, että

vastaajan avustaja olisi oikeutettu laskuttamaan ja vastaaja oikeutettu oikeusapuun myös tilanteessa, jossa avustaja on vain konsultoinut vastaajaa. Tämä toisi poissaolokäsittelyyn oikeusvarmuutta vastaajalle sekä varmuutta tuomioistuimelle, että vastaaja tietää, mistä luopuu, kun ei tule paikalle. Vastaajan palkkiotkin olisivat pienempiä kuin täysimittaisissa oikeudenkäynneissä.

13. Kannatettava ehdotus.

SSY toteaa lisäksi, että on oleellista vähentää myös esitutkintaviranomaisen työtaakkaa. Siksi tässä menettelyssä ei olisi tarpeellista tehdä täyttä esitutkintaa, vaan riittävän suuntaa antavan todistelun kerääminen riittäisi. Onko mahdollista harkita pikamenettelyä, jossa esitutkintaa ei tehtäisi lainkaan eikä todisteita kerättäisi; sen sijaan vastaaja tulisi käräjäoikeuteen paikalle ja avustajansa avustamana tunnustaisi menettelyn? Esimerkiksi törkeä rattijuopumus soveltuisi tällaiseen menettelyyn hyvin (syytteen tukena ehkä mittauspöytäkirja). Miksei moni muukin menettely, jotka eivät soveltuisi sakkomenettelyyn, mutta eivät silti olisi vielä liian vakavia? Tällainen voisi olla rikosasia, jossa vastaaja jää rysän päältä kiinni tehdessään asuntomurtoa eli törkeää varkautta.

Vielä poliisilla pitäisi olla oikeus tehdä haaste uhkineen käräjäoikeuden pikamenettelyyn ennen kuin päästää vastaajan vapaaksi putkasta ja/tai kuulustelusta. Vaihtoehtoisesti päivystävä syyttäjä voisi tehdä haasteen. Päivystävä syyttäjä ja käräjätuomari pystyvät kyllä istumaan tällaiset jutut varsin nopeaan tahtiin, vaikka eivät itse päiväisikään juttuja. Jos päivä uhkaa tulla liian täyteen, on mahdollista antaa osalle jutuista uusi käsittelypäivä. Tämänkaltainen, poliisin tekemä haastaminen vähentäisi oleellisesti oikeudenkäyntiin kuluvaan aikaa, kun vastaajaa ei tarvitsisi erikseen haastaa haastemiehen toimesta.

14. Kannatettava ehdotus.

15. Kannatettava ehdotus. Esiin on tuotava se, että lautamiesjärjestelmä on suht edellinen vrt. heidän sijassaan ammattituomarit, ja voi lisäksi edellyttää, että tuomareiden määrää on lisättävä.

16. Kannatettava ehdotus.

17. Kannatettava ehdotus.

Esimerkiksi tuore lakimuutos nuorten asianomistajien rikosasioiden kiireellisyydestä oli epäonnistunut, koska sen kiireellisyyden hoitamiseksi ei osoitettu yhtään resursseja. Lopputulemana

käsittelyajat eivät ole juurikaan lyhentyneet. Sen sijaan nuorten asianomistajien jutut seisovat syyttäjillä, kun ne ennen seisoivat käräjäoikeuksissa.

18. Kannatettava ehdotus.

19. Kannatettava ehdotus. Eri vaihtoehtoina voisi olla täysi preklusio tai se, että asianosaisen tulee perustella, miksi vetoaa uuteen todisteeseen. Tällöin kynnyks voisi olla kuitenkin matalampi kuin riita-asioissa.

20. Kannatettava ehdotus.

SSY toteaa lisäksi, kuten edellä on tuotu esiin, että hovioikeusvaiheessa jokaisella asianosaisella tulisi olla itseään sitova prosessiosoite. Jos valituksen tekijä ei saavu paikalle, vaikka kutsu on lähetetty hänen asiamiehelleen, voitaisiin oikeudenkäynti pitää ja näyttö ottaa vastaan ilman häntä.

21. Kannatettava ehdotus.

SSY toteaa lisäksi, että tällainen juttujen uudelleen jakaminen voidaan tehdä myös käräjäoikeustasolla. Tällä voisi olla myös myönteinen aluepoliittinen merkitys.

22. SSY toteaa, että tämä voi olla kannatettava ehdotus.

Jos onnistutaan tehokkaasti ja merkittävästi virtaviivaistamaan prosesseja, hovioikeudelle saattaa jäädä vastaavasti aikaa paneutua niihin juttuihin, joihin on tarvettakin paneutua.

SSY kannattaa näytön vastaanottamisen rajoittamista hovioikeudessa. Yksi vaihtoehto voisi olla, että valittaja ja vuorostaan vastapuoli joutuisi perustelemaan, miksi jotain näyttöä tulisi esittää uudestaan hovioikeudessa. Ilman riittäviä perusteluita hovioikeus ei ottaisi näyttöä uudestaan vastaan, vaan ottaisi käräjäoikeuden perustelut sellaisenaan osaksi tuomioharkintaansa. Tässä vaiheessa olisi myös oleellista etsiä riidattomat seikat. Keskustelu ja väittely todisteiden vastaanottamisesta voitaisiin tehdä osapuolten välisellä kirjelmöinnillä.

23. Kannatettava ehdotus.

SSY toteaa lisäksi, että nykyinen yläraja jatkokäsittelylupaharkinnalle on liian matala, yhdeksän kuukautta vankeutta. Sen pitäisi olla ainakin ehdollisen vankeusrangaistuksen yläraja, 2 vuotta vankeutta. Se voisi ihan hyvin olla korkeampikin. Monet rikosasioita koskevat valitukset saavat jatkokäsittelyluvan vain rangaistuksen ankaruuden vuoksi, vaikka ovat näytöllisesti hyvin selkeitä. Tämä valitettavasti kuluttaa niukkoja resursseja aivan turhaan.

Vielä jatkokäsittelylupa pitäisi voida myöntää vain osaan jutusta, esimerkiksi rangaistuksen mitaamiseen tai tietyn osaan näytöstä ja sen arviointiin sekä sen merkitykseen kokonaisuudessa.

Todistelun rajaaminen on mahdollista nykyäänkin, jos joitain asioita pidetään riidattomina hovioikeudessa. Mutta jos ei pidetä, voisi prosessinjohto hovioikeudessa silti rajata tarpeettomaksi katsomansa näytön pois. Tämä korostaisi valmistelusta vastaavan jäsenen vastuuta. Voisi silloin olla tarpeellista, että ennen pääkäsittelyä ratkaisukokoonpano tekee rajaukset yhdessä valmistelusta vastaavan jäsenen esittelystä, mistä sitten tekevät ilmoituksen asianosaisille hyvissä ajoin ennen pääkäsittelyä. Vaikka tämä tarkoittaisi uutta työvaihetta, kokonaisuutena säästöjä syntyisi.

24. Kannatettava ehdotus.

25. Kannatettava ehdotus.

26. Kuten edellä on jo lausuttu.

27. Kannatettava ehdotus.

28. Kannatettava ehdotus.

Rikosten seuraamusjärjestelmä

Nykytila: SSY on samaa mieltä nykytilanteesta. Erityisesti rikosasioiden sovittelun ohjeistaminen olisi toi-vottavaa.

SSY toteaa lisäksi, että eri yhdyskuntaseuraamusten rajat ovat erilaiset ilman, että on perusteltu miksi. Niiden tulisi olla yhtenevät. Erityisesti nuorisorangaistuksen alaraja 4 kuukautta vankeutta rajat käytän-nössä vesittää mahdollisuudet sen käyttöön. Säädettyä 4 kuukauden vankeuden alarajaa ei ole missään muualla, paitsi tietysti monen rikoksen rangaistuksen alarajana, mutta se on eri asia.

Yhdyskuntaseuraamusselvityksen pitäisi voida olla mahdollista kevennettynä. Sen sijaan voimavaroja voitaisiin kohdistaa itse seuraamuksen täytäntöönpanoon, jossa vastaajan tilannetta voitaisiin

selvittää täytäntöönpanon yhteydessä. Rikosseuraamuslaitos osaa arvioida parhaiten tämän vaihtoehdon ja lausua siitä.

TOIMENPITEET:

29. Kannatettava ehdotus.

30. Kannatettava ehdotus.

31. Kannatettava ehdotus.

Sähköisten työmenetelmien ja digitalisaation kehittymisen huomioiminen

Nykytila: SSY on samaa mieltä nykytilanteesta.

SSY toteaa lisäksi, kuten jo edellä: AIPA-hanke on epäonnistunut. Miten varmistetaan, että digitalisaatio oikeasti onnistuu? Millä tavoin, rahoituksin ja aikatauluin?

TOIMENPITEET:

32. Kannatettava ehdotus.

33. Kannatettava ehdotus.

SSY toteaa lisäksi niin kuin jo edellä, että mitään rikostyyppiä ei ole välttämätöntä sulkea tämän prosessilajin ulkopuolelle. On viimekädessä tuomioistuimen velvollisuus huolehtia oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä. Kuitenkin on sanomattakin selvää, että kaikki rikoslajit eivät ehkä tule soveltumaan tähän prosessilajiin. Toisaalta ei voida tietää, etteikö jokin rikosnimike tulevaisuudessa voisikin soveltua. Seuraavana käytännön esimerkki tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuvasta rikoksesta. Joku murtautuu yöllä toimistorakennukseen ja myrkyttää vesijohdon. Seurauksena tuhat ihmistä saa seuraavana päivänä myrkytyksen, mutta kukaan ei kuole eikä sairastu vakavasti. Sen sijaan kaikki saavat eriasteisia myrkytysoireita. Voitaisiinko silloin syyttää tuhannesta pahoinpitelystä julkisasiamiehen avustamana?

2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista

-

3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista

-

4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista

4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen.

Eri osioiden nykytilaan on merkitty hyvin realistisesti tämänhetkiset ongelmat, tämä on erittäin tervetullutta.

Kohdassa 97 esitetty palvelujärjestelmän joustavuuden ja monimuotoisuuden kehittäminen on kannatettavaa. SSY näkee erityisen tärkeäksi arvioida lainsäädännön muutostarpeet ja järjestelmien kehittämistarpeet rikosasioissa, joissa on poikkeuksellisen laaja asianomistajajoukko. Vastaamo - juttu on aiheuttanut huomattavan suuria haasteita niin poliisille, syyttäjälaitokselle kuin tuomioistuimellekin, koska nykyisiä prosessilakeja ja käytössä olevia tietoteknisiä järjestelmiä ei ole tarkoitettu näin laajan henkilömäärän juttujen käsittelyyn. Aipa-järjestelmä ei tuo asiaan hel- potusta, pikemminkin päinvastoin. Rikollisuuden kansainvälistyessä ja tietoverkkojen avulla tehtyjen rikosten lisääntyessä Vastaamon kaltaiset mammuttjutut tulevat todennäköisesti vain lisääntymään.

Kohta 98. SSY näkee erittäin tärkeänä turvata tarpeita vastaava osaaminen ja työvälineet. Tulisi kuitenkin ensin varmistaa se, että nykyiset laitteet ja tietojärjestelmät toimivat ja vastaavat tarpeita, ennen kuin uusia suunnitellaan. Uudet työvälineet ja tietojärjestelmät eivät saa vähentää henkilöstön palkkaamiseen tarvittavia määrärahoja, vaan niiden kustannukset tulee kattaa erillisrahoituksella.

SSY toteaa yleisesti hyvinvoivaan henkilöstöön liittyvien toimenpideehdotusten 102–104 osalta, että työstä maksettava palkka on keskeinen veto- ja pitovoimatekijä myös julkisen sektorin henkilöstölle.

Kohdassa 104 ehdotettuun uuteen harjoittelujärjestelmään SSY suhtautuu varauksella. Tuomioistuinharjoittelupaikkojen lisääminen ja tuomioistuinharjoittelussa jo tiedossa olevien ongelmien korjaaminen on ensisijainen ja suhteellisen helposti ja kohtuullisin kustannuksin toteutettavissa oleva keino saada henkilöstöä rekrytoitua tuomioistuinlaitokseen ja sieltä saatujen positiivisten kokemusten kannustamana hakeutumaan auskultoinnin jälkeen työskentelemään julkisella sektorilla oikeudenhoidon parissa.

5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista

-

6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista

6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat.

Eri asioiden nykytilaan on merkitty hyvin realistisesti tämänhetkiset ongelmat, tämä on erittäin tervetullutta.

Osiassa on paljon ehdotuksia suunnitelmien, työryhmien ja strategioiden laatimiseksi, mutta lopulta niukasti konkreettisia ehdotuksia. Toki em. asioiden laatiminen hyväksi, koska se ehkä päivittää tilannekuvaa

Kohdassa 148 esitetty virkavapauskäytäntöjen yhdenmukaistaminen (tai sen mahdollisuuden arvioiminen) on kannatettavaa. Esitettyä oikeuslaitosharjoittelua kohdassa 148 ei kannateta, kun tällä hetkellä tuomioistuinharjoittelukaan ei saa hyvää palautetta.

Kohdassa 152 ehdotettu Oikeuslaitoksen kokeilustartti, onko todella tarpeen.

Kohdassa 154 ehdotetaan valtakunnallisia työjonoja, ehdotus on kokeilunarvoinen.

Toimenpiteessä 155 ehdotettu nykyaikaisten laitteiden tarjoaminen ym.

--> tulisi ensin varmistaa se, että nykyiset laitteet ja tietojärjestelmät toimivat ja vastaavat tarpeita, eikä suunnitella uusia.

Toimenpiteessä 158 ehdotettu vakituisten virkojen lisäys on kannatettava.

Toimenpiteessä 160 ehdotetaan jonkinlaista "OmaOikeus" -portaalia, herää kysymys onko tällaiselle minkäänlaista tarvetta.

7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Syyttäjien osalta syyttämättäjättämispäätösten perusteluvelvollisuuden huomattava keventäminen on erittäin kannatettavaa ja olisi toteutettavissakin lyhyelläkin aikavälillä.

ICT määrärahat ovat suoraan pois henkilöstön palkkaamiseen tarvittavista määrärahoista, joten ICT:hen tulisi osoittaa oma erillinen määrärahansa. Lisäksi käyttöön otettavien järjestelmien tulisi tukea joutuisaa ratkaisutoimintaa eikä heikentää ja hidastaa sitä.

Mäenpää Pia

Suomen syyttäjäyhdistys ry - Suomen Syyttäjäyhdistys ry